

Dragana Kuzmanovska

**„PHRASEOLOGIE DER
DEUTSCHEN
SPRACHE“**

(Фразеологија на германскиот јазик)

Драгана Кузмановска

**„PHRASEOLOGIE DER DEUTSCHEN SPRACHE“
(ФРАЗЕОЛОГИЈА НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК)**

Штип, 2022

Автор:
проф. д-р Драгана Кузмановска

НАСЛОВ НА ПУБЛИКАЦИЈАТА

**„PHRASEOLOGIE DER DEUTSCHEN SPRACHE“
(ФРАЗЕОЛОГИЈА НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК)**

Рецензенти:
проф. д-р Силвана Симоска
проф. д-р Даринка Маролова

Лектор:
м-р Марица Тасевска

Уредник:
проф. д-р Лилјана Колева Гудева

Техничко уредување:
Сашо Коцев

Издавач:
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Објавено во е-библиотека
<https://e-lib.ugd.edu.mk>

DOI: 10.46763/9786082449364

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

811.112.2'373.7(035)

КУЗМАНОВСКА, Драгана

Phraseologie der deutschen sprache [Електронски извор] = (Фразеологија на германскиот јазик) /
Драгана Кузмановска. - Штип :
Универзитет "Гоце Делчев", Филолошки факултет, 2022

Начин на пристапување (URL): <https://e-lib.ugd.edu.mk/1101>. - Текст во ПДФ формат, содржи 71 стр.,
илустр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 06.12.2022. - Библиографија: стр. 67-
70

ISBN 978-608-244-936-4

а) Германски јазик -- Фразеологија -- Прирачници

COBISS.MK-ID 58841605- Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Автор
проф. д-р Драгана Кузмановска

**„PHRASEOLOGIE DER DEUTSCHEN SPRACHE“
(ФРАЗЕОЛОГИЈА НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК)**

Штип, 2022

Vorwort (ПРЕДГОВОР)

Учебникот насловена како „**PHRASEOLOGIE DER DEUTSCHEN SPRACHE**“ (**ФРАЗЕОЛОГИЈА НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК**) произлезе од потребата на студентите од Катедрата за германски јазик и книжевност на „Филолошкиот факултет“ при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кои ги слушаат предметите Фразеологија на германскиот јазик, Лексикологија на германскиот јазик, Современ германски јазик 4,5,6,7 и 8 во текот на четиригодишното студирање. Првичната идеја, беше да се напише учебник кој ќе им биде водич на овие студенти при изучувањето на овие предмети, но потоа се појавија и многу други прашања како што се: *Што е со потребите и на другите студенти германисти?; Дали и ним им е потребна помош при совладувањето на германскиот јазик; Со какви предизвици се соочуваат студентите германисти и какви можат да ги совладаат истите на најлесен можен начин?* итн. Следејќи ја оваа низа на прашања, дојдовме до заклучок дека треба да создадеме научно помагало учебник кое ќе им помогне на сите сегашни и идни филолози и лингвисти кои ќе сакаат да ги продлабочат своите знаења од областа на германскиот јазик, што би било и од голема корист за германско-македонското научно поле. Нашата цел е воведување на студентите, односно на сите заинтересирани изучувачи на германскиот јазик во фразеологијата на германскиот јазик за која многумина лингвисти велат дека е всушност украсот на еден јазик, затоа што овозможува непречно одвивање на комуникацијата меѓу соговорниците и пренесување на пораката на еден сликовит, метафоричен, преносен начин успешно доловувајќи ја смислата. Благодарение на глобалниот пристап кон научните сознанија од сите страни на светот можеме да се увериме во необичната сила на фразеологизмите, за нивното продирање во сите сфери во општеството, во човековата дејност и за нивната распространетост насекаде во светот. Токму, ваквата нивна популарност го привлече нашиот интерес и нè вовлече низ лавиринтите на јазикот, каде како значајни јазични единици се јавуваат токму фразеологизмите преку кои се пренесуваат човековите карактерни особини и мудрости на кои треба да им се предадеме и да ги употребиме како готови форми, благодареејќи им на пренесеното искуство на претходните генерации.

Во првиот воведен дел се обидуваме да се осврнеме кон историскиот развој на фразеологијата на германскиот јазик, во вториот дел ќе се обидеме да ги наведеме изворите од кои потекнуваат фразеологизмите, во третиот ги опишуваме функциите на фразеологизмите кои ги имаат во јазикот, четвртиот дел го посветуваме на популарните термини, односно на т.н. термилошки хаос во однос на поимот фразеологизам, во петиот дел преку соодветни дефиниции за поимот фразеологизам ќе се обидеме да го одделиме од другите јазични единици наведувајќи ги нивните основни карактеристики. Фразеологизмите се, всушност, меморизирани единици во чијшто состав една од лексемите го реализира своето фигуративно значење заедно со други лексеми со кои го реализираат единственото синтетичко значење, кое пак извршува синтаксичка функција во говорот (Никодиновски, 1992). Станува збор за т.н. повеќечлени лексеми или фразеологизми (Phraseologismus, Phraseolexem, Wortgruppenlexem). За нивно полесно распознавање се користат четирите обележја кои ги образложуваме во шестиот дел и тоа:

1. Полилексикалност (Polylexikalität/Mehrwortstruktur)- се состои од два или повеќе збора;
2. Идиоматичност (Idiomatizität)- разлика помеѓу преносното (фразеолошко) значење и буквалното (слободно) значење на компонентите;

3. Стабилност (Stabilität/Festigkeit)- фразеологизмите се употребени како збор, што значи, дека може да се разберат без да мора да се преведе значењето на зборовите;
4. Лексикализација, репродуктивност (Lexikalisierung, Reproduzierbarkeit)- меморирање на фразеологизмите како лексиконски единици во лексиконот.

Примери:

- etwas unter die Lupe nehmen (става под лупа);
- auf den Arm/die Schippe nehmen (пренесува неког жеден преку вода);
- ins Gras beißen (умира);
- an jemandem einen Narren gefressen haben (му е влезен под кожа);
- klipp und klar (јасно и гласно);
- jemanden ins Bockshorn jagen (малтретира, застрашува неког);
- eine dicke Nummer haben bei jemandem (му пее петлето кај него);
- etwas ist ein dicker Hund (јако парче);
- das dicke Ende (најтешкото);
- den dicken Wilhelm spielen (се фали).
- einen Streit vom Zaun brechen (нешто провоцира, започнува кавга);
- frech wie Oskar (многу дрзок);
- jemandem einen Korb geben (му дава корпа некому/го одбива);
- klar wie der helle Tag (јасно како бел ден);
- ein offenes Geheimnis (јавна тајна) итн.

Прашањето за класификацијата на германските фразеологизми е едно од централните, а истовремено и едно од најкомплексните прашања на кое ќе се посветиме во седмиот дел од овој учебник. Се смета за централно прашање затоа што само од добрата класификација, зависи подобриот преглед на структурните и семантичките особености на одделни подкласи на фразеологизмите, нивен меѓуоднос, како и јасното одредување на фразеолошкиот инвентар на еден јазик, а со тоа и определување на фразеологијата како лингвистичка дисциплина, а воедно се смета и за комплексно поради бројните и често целосно дивергентните критериуми од кои поаѓаме при квалификацијата, како и поради целосната комплексност и хетерогеност на фразеолошките формативи и нивната семантика.

Сега ќе се ограничиме само на преглед на најважните видови на фразеологизми во современиот германски јазик, како читателот би направил слика за тоа какви сè конструкции се вбројуваат помеѓу фразеологизмите, како и преглед на богатството и разновидноста на фразеолошкиот систем на современиот германски јазик.

Фразеологизмите се значително хетерогени, а фразеолошката литература нуди многу дефиниции и класификации, кои меѓу себе помалку или повеќе се разликуваат. Најприфатена во литературата е, со помали или поголеми модификации, Бургеровата класификација на фразеологизмите (Burger, 1982).

И Бургер (1982) ја користи семантиката, но и критериумите од синтаксата и морфологијата кои потекнуваат од елементарните класификации и притоа додавајќи ги и прагматичко-функционалниот и критериумот за познавање на потеклото, ја предлага следнава субкласификација на фразеологизмите:

1. идиоми (Idiome);
2. компонентни номинални фразеологизми (phraseologische Verbindungen);
3. колокации (Kollokationen, bevorzugte Analysen);
4. моделирани фразеологизми (Modellbildungen);
5. компаративни фразеологизми (phraseologische Vergleiche);
6. функционални глаголски спојувања (Funktionsverbgefüge);

7. термилошки фразеологизми (phraseologische Termini);
8. зацврнати фрази (feste Phrasen);
9. паремии (Sprichwörter, Parömien);
10. топоси (Gemeinplätze, Topoi);
11. кинеграми (Kinegramme);
12. прагматички фразеологизми (pragmatische Phraseologismen, Routineformeln) и
13. крилатици (geflügelte Worte).

Во осмиот дел ќе ги претставиме позначајните видови на фразеологизми (Idiome, Kollokationen, Funktionsverbgefüge, Komparative Phraseologismen, Kinegramme, Routineformeln, Topische Formeln: Sprichwörter und Gemeinplätze).

Следува деветиот дел каде зборуваме за усвојувањето на фразеологизмите како јазични единици неопходни за нормално одвивање на писмената и усната комуникација. Овде даваме анализа на гледиштата на повеќе истакнати научни имиња за усвојувањето на фразеологизмите на мајчиниот јазик и секако за усвојувањето на фразеологизмите на германски јазик како странски јазик.

На крајот следи заклучокот каде ќе ги презентираме подеталните заклучоци од сите поглавја и ќе се обидеме да им ја доловиме на читателите значајната улога на фразеологизмите во секојдневната комуникација.

Како составен дел на нашиот учебник го имаме и глосарот т.н. поимник, кој ги дефинира сите поими значајни за фразеологијата и за фразеологизмите се со цел подобро разбирање на овие специфични јазични единици наречени фразеологизми и секако нивна соодветна употреба во секојдневната комуникација и непречен проток на информации мешу изучувачите на германскиот јазик како странски јазик.

Предностите на учебникот

Овој рецензиран учебник воедно нуди и низа предности, односно поволности корисни за сите изучувачи на германскиот јазик, затоа што се обидува на концизен начин да ја разјасни фразеолошката терминологија со кои располага современиот германски јазик. Нашата цел значи е, на читателот да му понудиме општ преглед на фразеолошкиот корпус во современиот германски јазик, со посебен осврт на фактите кои можат да бидат од практично значење, т.е. од корист во наставата и во комуникацијата. Се трудеме во оваа прилика, читателите да не ги оптоваруваме со премногу детали кои според нашето мислење не се неопходни и со кои само би го одвратиле нивниот интерес за посериозно изучување и нивно секојдневно користење во секојдневниот говор.

Веруваме дека јазичната теорија не треба да биде цел самата на себе, па затоа се потрудивме овој учебник насловен како „**PHRASEOLOGIE DER DEUTSCHEN SPRACHE**“ (**ФРАЗЕОЛОГИЈА НА ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК**) да го оформиме така што ќе им помогне на читателите да го унапредат знаењето на германскиот јазик и/или да им понуди информации, кои ќе можат да ги искористат подучувајќи други.

Веруваме дека ова учебно помагало може, на сите оние кои го владеат германскиот јазик на средно или на повисоко ниво, да им помогне во тоа да постигнат неколку цели. Најважни се, секако, проширувањето на сопствениот лексички фонд, како и систематизацијата и продлабочувањето на знаењата од областа на фразеологијата. Освен тоа, од значење во поединечните случаи може да биде и создавањето основа за детално запознавање од различни аспекти на фразеолошкиот фонд на современиот германски јазик, како и усвојување на елементарниот термилошки апарат, како основа за идни самостојни трудови на ова поле.

Inhalt

Vorwort.....	6
1. Kapitel	
Kurze Phraseologieforschungsgeschichte.....	12
2. Kapitel	
Entstehungsquellen der Phraseologismen	13
3. Kapitel	
Hauptfunktionen der Phraseologismen.....	15
4. Kapitel	
Die populärsteTermini.....	17
5. Kapitel	
Wortverbindungen: freie oder feste?.....	19
6. Kapitel	
Merkmale von Phraseologismen.....	21
6.1 Morphologische Eigenheiten von Phraseologismen.....	21
6.1.1 Polylexikalität.....	21
6.2 Syntaktische Eigenheiten von Phraseologismen.....	22
6.2.1 Stabilität/Festigkeit.....	23
6.2.2 Reproduzierbarkeit.....	23
6.2.3 Lexikalität.....	24
6.3 Semantische Eigenheiten von Phraseologismen.....	24
7. Kapitel	
Klassifikation der Phraseologismen.....	27
7.1 Zum Problem der Klassifikation von Phraseologismen.....	27
7.2 Einige grundlegende Klassifikationssysteme von Phraseologismen.....	27
7.2.1 Klassifikationssysteme von Phraseologismen nach Wolfgang Fleischer (1983)	28
7.2.2 Klassifikationssysteme von Phraseologismen nach Harald Burger (1998)	29
7.2.3 Klassifikationssysteme von Phraseologismen nach Barbara Wotjak (2005)	31
7.2.4 Klassifikationssysteme von Phraseologismen nach Elke Donalies (2009)...	32
8. Kapitel	
Die wichtigste Klasse der Phraseologismen.....	34
8.1 Idiome.....	34
8.2 Kollokationen.....	36
8.3 Funktionsverbgefüge.....	38
8.4 Komparative Phraseologismen	40
8.5 Kinogramme.....	43
8.6 Routineformeln	45
8.7 Topische Formeln.....	47
8.7.1 Sprichwörter.....	47
8.7.2 Gemeinplätze.....	50

9. Spracherwerb von Phraseologismen.....	52
9.1. Der muttersprachliche Erwerb von Phraseologismen.....	52
9.2. Der fremdsprachliche Erwerb von Phraseologismen- Deutsch als Fremdsprache.....	53
9.2.1. Das Lernverfahren für fremdsprachlichen Phraseologismenerwerb.....	54
10.Zusammenfassung.....	58
10. Glossar von Begriffen der deutschen Phraseologie.....	61
11. Literaturverzeichnis.....	67